

تاریخ امتحان: ۹۹/۱۰/۲۳
مدت امتحان: ۹۰ دقیقه
ساعت شروع:

پایه تحصیلی: دهم انسانی (گروه الف)
سوالات امتحانی درس: ادبیات فارسی
دوره تحصیلی: متوسطه دوم

بارم

سوالات

قلمرو زبانی (۷ نمره)

۱- معنی واژه‌های مشخص شده را بنویسید .

الف) زهی گویا ز تو کام و زبانه / تویی هم آشکارا ، هم نهانم .

ب) عمله بناها و دیوار ، راه را بر او بسته بودند .

پ) زینهار تا سر این حقه باز نکنی

ت) آهنگ کید و مکر و عدوات کردند تا مگر او را هلاک کنند .

۲- گزینه صحیح را انتخاب کنید .

الف) نسخه برداری از روی یک تصویر یا طرح معنی کلمه ← بیرنگ ☐ گرتنه برداری ☐

ب) هر فرورفتگی اندام چون گودی چشم معنی کلمه ← آخره ☐ وقب ☐

۳- نادرستی‌های املایی را در عبارات زیر بیابید و صحیح آن‌ها را بنویسید .

الف) تا قدم به بهشت نگزاشته‌ام از هوای نفس و شیطان غافل نباشم ، دانشمند گفت : حقا که تمام علم را

دریافته‌ای ، هر کس این پنج خصلت را داشته باشد از آب حقیقت علم و حکمت ، سیر آب شده است .

ب) عامل شهری به خلیفه نبشت ، که دیوار شهر ، خراب شده است آن را امارت باید کرد .

پ) چون به بصره رسیدیم ، از برهنه‌گی و عاجزی به دیوانگان مانده بودیم و می‌خاستیم که به گرمابه رویم .

۴- در همه گزینه‌های زیر غلط املایی وجود دارد به جز :

الف) فروق رویت اندازی سوی خاک / عجایب نقش‌ها سازی سوی خاک ☐

ب) زین نمت بیهوده می‌گفت آن شبان / گفت موسی با کی استت ای فلان ☐

پ) بر در شاهم گدایی نکته ای در کارکرد / گفت برهر خوان که بنشینم خدا رذاق بود ☐

ت) چرا که بر حضيض وگه بر اوچند / گهی تنها فتاده گاه زوجند ☐

۵- کدام قسمت جمله زیر حذف شده است ؟ نوع آن را مشخص کنید .

سرو زر و دل و جانم فدای آن یاری / که حق صحبت مهر و وفا نگه دارد .

۶- جدول زیر را کامل کنید .

مضارع اخباری	ساخت منفی	فعل
		دارند می‌جویند
		خواهید گفت

۰/۷۵	۷- برای گروه اسمی « این عووسگان » یک نمودار رسم کنید .
۰/۵	۸- در عبارات زیر معادل امروزی کلمات را بنویسید . الف) نگذاشت که ما به گرما به <u>در رویم</u> . ب) که شوخ از خود <u>باز کنیم</u> .
۰/۵	۹- نقش دستوری ضمائر مشخص شده را بنویسید . الف) گوش کن پند ای پسر ؛ وز بهر دنیا غم مخور / <u>گفتمت</u> چون دُر حدیثی گرتوانی داشت هوش ب) <u>گفتم</u> ببینمش مگر <u>درد</u> اشتیاق / ساکن شود بدیدم ، مشتاق تر شدم
۰/۵	۱۰- در ابیات زیر نوع « واو » را بنویسید . الف) دوش مرغی به صبح می نالید / عقل و صبرم ببرد و طاقت و هوش ب) <u>گفتم</u> این شرط آدمیت نیست / مرغ تسبیح گوی و من خاموش
۰/۷۵	۱۱- نقش کلمات مشخص شده را بنویسید . الف) <u>ملک</u> تعالی <u>او</u> را دولت بر دولت زیادت کرد ب) غبار راهگذارت کجاست تا <u>حافظ</u> / به یادگار نسیم صبا نگه دارد پ) مرا در فضل مرتبه ای است <u>زیادت</u>
۰/۵	قلمرو ادبی (۵نمره) ۱۲- نثر زیر را بخوانید و جاهای خالی را پر کنید . « و آنکه غفلت بر احوال وی غالب و عجز در افعال وی ظاهر بود ، حیران و سرگردان ، مدهوش و پای کشان ، چپ و راست می رفت و در فراز و نشیب می دوید تا گرفتار شد . این نثر از کتاب ترجمه است .
۰/۵	۱۳- درستی یا نادرستی عبارات زیر را با علامت (✓) مشخص کنید . الف) قابوس نامه اثر منظوم عنصر المعانی کیکاووس می باشد . ب) اسرار التوحید اثر منثور محمد بن منور است . ☐ درست ☐ نادرست ☐ درست ☐ نادرست
۰/۵	۱۴- واژه های مشخص شده در ابیات زیر بیانگر کدام آرایه ادبی است . الف) صبا بر آن سر زلف ار دل مرا بینی / <u>ز روی</u> لطف بگویش که جا نگه دارد ب) <u>چو</u> گفتمش که دلم را نگاه دار چه گفت / ز دست <u>بنده</u> چه خیزد خدا نگه دارد
۰/۵	۱۵- در ابیات زیر کدام کلمات آرایه مجاز دارند ؟ الف) پشت دیوار آنچه گویی ، هوش دار / تا نباشد در پس دیوار ، گوش ب) و عزمست ضامن دوام جهان شد / که جهان با دروغ می پاشد / و خون تو امضای راستی است
۰/۵	۱۶- در کدام قسمت از گزینه های زیر آرایه حسن تعلیل به کار رفته است ؟ دلیل خود را بنویسید . الف) <u>چو</u> سرو از راستی بر زد علم را / ندید اندر جهان تاراج غم را ب) درختان را دوست دارم که به احترام تو قیام کرده اند آب را / که مهر ما در توست

۱۷- در هر یک از نمونه‌های گروه «الف» جدول زیر کدام یک از آرایه‌های گروه «ب» به کار رفته است ؟
(نکته : در گروه «ب» یک آرایه ادبی اضافه است شماره بیت را در قسمت «ج» بنویسید)

الف	ب	ج
۱- بادی که در زمانه بسی شمع‌ها بکشت / هم بر چراغدان شما نیز بگذرد	جناس	
۲- در بدایت بند و چاه بود و در نهایت تخت و گاه بود	تشبیه	
۳- بر تیر جورتان ز تحمّل سپر کنم / تا سختی کمان شما نیز بگذرد	حس آمیزی	
۴- لیک چنان خیره و خاموش ماند / کز همه شیرین سخنی گوش ماند	حس تعلیل	
	استعاره	

۱۸- جاهای خالی اشعار زیر را با واژه‌های مناسب پر کنید.

..... الف) گر در طلبت رنجی ما را برسد شاید /

(ب)..... / به پیام آشنایی بنوازد آشنا را

۱۹- با واژه‌های « خار ، عشق ، گلستان ها » یک بیت بنویسید .

قلمرو فکری (۸ نمره)

۲۰- اشعار زیر را معنی کنید .

(الف) هم مرگ بر جهان شمانیز بگذرد / هم رونق زمان شما نیز بگذرد

(ب) دلا معاش چنان کن کہ گر بلغزد پای / فرشته ات بہ دو دست دعا نگہ دارد

(پ) گرت هواست که معشوق نگسلد پیمان / نگاه دار سر رشته تا نگه دارد

۲۱- عبارتهای زیر را معنی کنید.

الف) تدبیر برادران برخلاف تقدیر رحمان آمد

(ب) بدان کوش که به هر محالی از حال و نهاد خویش بنگردی که بزرگان به هر حق و باطلی از جای نشوند.

(پ) و این مرد پارسی هم تنگ دست بود و وسعتی نداشت که حال مرا مرمی کند.

۲۲- شاعر در بیت زیر بر چه مفهومی تاکید دارد؟

خونت / با خون بهایت حقیقت ، در یک تراز ایستاد .

۲۳- مقصود نویسنده از عبارت « معلم مرغان را گویا می کشید » چیست ؟

۲۴- سعدی در بیت « دوران روزگار به ما بگذرد بسی / گاهی شود بهار ، دگر گه خزان شود » برای بهره گیری

بہتر از زندگی چه پیامی به ما می‌دهد؟

۲۵- در بیت زیر مقصود شاعر از کلمات «باد»، «چراغدان» چیست؟

بادی که ، در زمانه بسی شمع‌ها بکشت / هم بر چراغدان شما نیز بگذرد

۲۶- در عبارت زیر عقل با چه ویژگی‌هایی وصف شده است ؟ چرا ؟

چندان فناوری و بلند / که به هنگام تماشا / کلاه از سر کودک عقل می افتد .

۲۷- درباره ارتباط مفهومی دو عبارت زیر توضیح دهید.

« الصبر مفتاح الفرج » « يعقوب ، خود او را به صبر آموزگار بود »

۲۸- جبراً احمد بن زید طوسی معتقد است که «مثل قرآن، مثل آب روان است»؟

جمع بارم